

RAPOR

KONU: K. A. Yasavi Atındağı Halıkaraklık Kazak-Türk Üniversitesi'nin "6D011700 – Kazak Dili ve Edebiyatı" Bölümü Doktora öğrencisi Marjan Düseynova'nın "İlköğretim Öğrencilerinin Kelime Grubu Öğrenim Sürecine Katılma Becerilerinin Oluşturulmasına Yönelik Bilimsel ve Metodolojik Esaslar (İlköğretim Materyallerine Göre)" başlıklı doktora tezi hakkında

Rapor Yazan: Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN (Yabancı-Dış Danışman)
Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, İzmir-TÜRKİYE

Günümüz ilköğretim sisteminde öğrencilerin kişisel yeteneklerini geliştirmede, bilgisini yükseltmede deyimlerin, kelime gruplarının yapıları önemli katkılar sağlamaktadır. Çünkü, günümüzde yeni yetişen nesiller, öğretim sürecinin objesi olarak kabul edilmemektedir. Yeni eğitim sisteminin temel amacı, öğrencilerin yaratıcı yeteneklerini geliştirmek ve aldıkları teorik bilgileri uygulanabilir hâle getirmek olmalıdır. Öyleyse, öğrencilerin katılma becerilerini oluşturuğu eğitim sisteminin ortaya çıkıştı, toplumdaki önemli değişimler ve kişiler arasındaki münasebetlerin aşamalı olarak gelişmesiyle ilgili ve insan yetiştirmeyi amaçladığı zaman faydalı olur.

Bu bakımdan, Marjan Düseynova'nın "İlköğretim Öğrencilerinin Kelime Grubu Öğrenim Sürecine Katılma Becerilerinin Oluşturulmasına Yönelik Bilimsel ve Metodolojik Esaslar (İlköğretim Materyallerine Göre)" adlı doktora çalışması çok orijinaldir. Marjan Düseynova'nın araştırması, günümüzde uluslararası eğitim sisteminde çok önemli mesele olarak görülen ilköğretim öğrencilerinin katılım becerilerinin oluşması problemini araştırmaya yönelmiştir.

Doktora tezinin birinci bölümünde Marjan Düseynova, ilköğretim öğrencilerinin dillerini inceleyip dilsel, eğitimsel, psikolojik ve kültürel açıdan bakarak, katılma becerilerinin oluşturulması konusunda teorik-metodik esaslar ortaya koymaktadır.

Tezin ikinci bölümünde ilköğretim ders kitaplarının dil özellikleri istatistik açıdan araştırılıp, burada karşılaşılan deyimlerin, söz gruplarının tipleri ortaya konmuştur. M. Düseynova eğitim bilimine matematiksel metodu başarılı bir şekilde uygulamıştır.

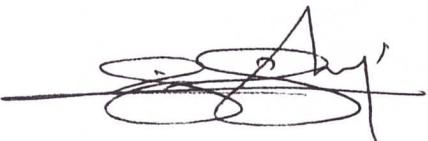
Belirlenen söz grubu modellerini ders sürecinde, yani ilköğretim öğrencilerinin katılma becerilerini geliştirme derslerinde ödevler ve uygulamalar ile sistemleştirebilmiştir.

M. Duseynova dersleri aktif sistemler yardımıyla yürüterek öğrencilerin katılma becerilerini geliştirmekle birlikte, onların kişisel yeteneklerini, mantıklı düşüncelerini, kendi görüşlerini söyleme alışkanlıklarını oluşturma becerilerini incelemiştir. Araştırmanın teorik esasları yanında, bazı okullara gidip kesin ve kanıt dayanan, uygulama çalışmaları da yürütmüştür. Uygulama çalışmalarında öğrenci kriteri temel alınıp, ihtiyaca göre sıralayıp, karşılaştırmalı, sistemli metodlar kullanılmıştır.

Marjan Duseynova'nın araştırma yönteminde ulaştığı sonuçlarını analiz ettikten sonra; "İlköğretim Öğrencilerinin Kelime Grubu Öğrenim Sürecine Katılma Becerilerinin Oluşturulmasına Yönelik Bilimsel ve Metodolojik Esaslar (İlköğretim Materyallerine Göre)" adlı doktora tezinin yabancı danışmanı olarak savunulmaya lâyık olduğunu düşünüyorum.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Dr. Pınar Fedakar
E.U. Türk Dünyası Araştırmaları
Enstitüsü
Müdürlük Üzeri

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN
Yabancı Danışman

Ege Üniversitesi
Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü
İzmir-TÜRKİYE

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің «6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының докторанты Дүйсенова Маржанның «Сөз тіркестерін оқытуда қатысымдық құзыреттілікті қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері (бастауыш сынып материалдары бойынша)» тақырыбындағы докторлық диссертациялық жұмысына

П і к і р

Қазіргі бастауыш білім беру жүйесінде оқушылардың жеке тұлғалық қабілеттерін дамытуда және білімін көтеруде сөз тіркестерінің құрылымдық үлгілері игі ықпалын тигізеді. Себебі, бүгінде жас өскелең ұрпақ білім беру үдерісінің объектісі ретінде қаралмауда. Жаңа білім беру жүйесінің басты мақсаты – оқушылардың теориялық ойлауы мен шығармашылық қабілетін дамытуып, оқу барысында алған білімін іс жүзінде қолдана алатын субъектіге айналдыру болып табылады. Ендеше, оқушылардың қатысымдық құзыреттілігін қалыптастырушы білім беру жүйесінің пайда болуы қоғамдағы түбекейлі өзгерістер мен адамдар арасындағы қарым-қатынасты қарыштап дамытуға негізделген жаңа тұлғаны қалыптастыруды көздеңген уақытта ғана пайдалы болары анық.

Дүйсенова Маржан «Сөз тіркестерін оқытуда қатысымдық құзыреттілікті қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері (бастауыш сынып материалдары бойынша)» атты докторлық диссертациялық жұмысына өте өзекті мәселені арқау еткен. Дүйсенова Маржанның зерттеу жұмысы бүгінгі күнгі әлемдік педагогикадағы аса маңызды мәселелердің бірінен саналатын бастауыш мектеп оқушыларының қатысымдық құзыреттілігін қалыптастыру тақырыбын зерттеуге арналған.

Диссертацияның алғашқы бөлімінде докторант бастауыш мектеп оқушыларының тілін зерттеп, олардың қатысымдық құзыреттілігін лингвистикалық, педагогикалық, психологиялық және тәрбиелік түрғыдан қарастырып, осы тақырыптың теориялық-әдіснамалық негізін көрсеткен.

Диссертацияның екінші бөлімінде бастауыш мектеп оқулықтарын лингвостатистикалық түрғыдан талдап, онда кездескен сөз тіркестерінің үлгілерін жасаған. М.Дүйсенова педагогика ғылымына математикалық әдісті сәтті енгізе білген.

Іріктелініп алынған сөз тіркестерінің үлгілерін сабак үстінде, яғни бастауыш мектеп оқушыларының қатысымдық құзыреттілігін дамыту сабактарында жаттығулар мен тапсырмалар арқылы жүйелей білген.

М.Дүйсенова белсенді әдістерді қолдану арқылы сабак жүргізе отырып, окушылардың қатысымдық құзыреттілігін дамытумен қатар, олардың жеке тұлғалық қабілеттерін, логикалық ойлауды, мәдениетті сөйлеу және теориялық ой-пікір қорыту дағдыларын қалыптастыруға дең қойып, кеңінен қарастырған. Зерттеудің теориялық негіздерін бірнеше мектептерге барып, іс жүзінде нақты әрі дәлелді түрде негіздел, эксперимент жұмыстарын жүргізген. Эксперимент жұмыстарында стьюидент өлшемін (критерийін) басшылықта алғып, оларды қажетіне қарай талдау, салыстыру, жүйелеу және қорытындылау әдістерін қолданған.

М.Дүйсенованың зерттеу барысында қол жеткізген нәтижелерін саралай отырып, «Сөз тіркестерін оқытуда қатысымдық құзыреттілікті қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері (бастауыш сынып материалдары бойынша)» атты докторлық диссертациялық жұмысын шетелдік ғылыми жетекші ретінде қорғауға жіберуге лайықты деп бағалаймын.

Шетелдік ғылыми кеңесші:

Эгे университеті

Түркі әлемін ғылыми-зерттеу институты

доктор, профессор

(қолы/мөр)

Г.Гұлсевин

Осы құжаттың түрік тілінен қазак тіліне түпнұсқасына сай аударалғанын растаймын.

Аудармашы
Ф.К. доц.м.а.

Р.Ж.Ашимов